

SZABADSÁG

A MISKOLCZI FÜGGETLENSÉGI ÉS NEGYVENNYOLCZAS PÁRT KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Széchenyi-utca 34-ik szám. SZELÉNYI és TÁRSA nyomdája.

A lap megjelen minden szerdán és szombaton.

Felelős szerkesztő:

Dr. NEUMANN BERTALAN.

Társ szerkesztő:

BUDAI JÓZSEF.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 10 kor. Félévre 5 kor. Negyedévre 2:50 kor

Egyes szám ára 14 fill.

A Széll kiegyezése.

Keserves vajadások után a hegy megszülte az egeret: Széll Kálmán a mult pénteken végre beszámolt az évek során át tartott ide-oda való futkározás eredményéről. Soha sem voltunk kíváncsiak az alkudozásaira. Tudtuk, hogy ha a kiegyezés egyáltalában sikerül, lefőznek bennünket. Mintha csak rólunk énekelné Ripp van Winkle: „Ki fog derülni a titok, de nem leszünk mi boldogok,“ mert a magyar parlamentet a nagy vívmányok teljesen hidegen hagyták. Ellenben, mikor Körber beszámolt a maga pofozkodó parlamentjének az elért eredményekkel, a nagy arénában, egyszerre megszűnt a fenevadak marakodása s minduntalan felhangzott a tetszés zaj, a „bravó!“. Természetes, hisz ha a magyar nem örvend a kiegyezésnek, az osztráknak kell azon örvendezni. Soha se kérdezzük hát, hogy ki a győző és ki a legyőzött. A rászédettek, a becsapottak ezuttal is csak mi vagyunk.

Nem is lehet ez másképp, mert hiszen 67 óta egyetlen kiegyezésben sem voltunk egyenlő alkudozó fél az osztrákkal. Ha érdekeink erélyes megvédésére szántuk el magunkat, akkor rögtön fennakadt az egész egyezkedés. A törvény ugyan rendelkezik arról, hogy ilyen esetben mit kelljen tenni, de ott van a *tálatomfa* az önálló vámterületben. Ha csakis ennek létesítésével lehetséges a magyar érdekek védelme, akkor nekünk vesztett perünk van. Az osztrák császár nem engedi, hogy Magyarország a jogait érvényesítse. Az osztrák szemtelenkedés tehát rögtön a szakítás határára tereli az alkudozásokat, tudva, hogy innen okvetlen meg kell hátrálni a magyar kollegának. Nem is lesz a magyar érdekek komoly védelméből addig semmi, míg a nemzet bábok helyett férfiakat, Stranzky-féle erős nemzeti érzéssel harciba induló embereket nem állít szembe az osztrák császár akaratával s az osztrákok szemtelenségével. Hisszük azonban, hogy idővel a magyar közvélemény erre is megéri. Mi élni, fejlődni akarunk, akár minő sorsot szántak nekünk a Habsburgok. Eddig sem az ők támogatása mellett haladtunk, hanem a saját erőnkkel ellenükre, s úgy látszik, ezt a sorsot jövőre sem kerülhetjük el.

A kiegyezés tehát megvan s a mai gyásztöbbség kétségkívül megszavazza,

kérdés azonban, hogy mit szól hozzá az osztrák parlament. Ott megvannak ugyan elégedve vele, ámde a nemzeti-ségi kérdés bonyolulttá teszi odaát még a legegyszerűbb kérdések tárgyalását is. Nincs kizárva tehát, hogy a csehek, a nekik máskülönb tetsző javaslatoknak is gáncsot vetnek. Ebben reménykedünk tehát, nem a magyar parlamentben. Mert a mi parlamentünk többsége alapjában ma is csak a régi elemekből áll; az ellenzéknek pedig olyan ingadozók a lépései, annyira hiányzik belőle az önbizalom, hogy nagyobb, merészebb actióra ezt sem tartjuk képesnek.

A vámtarifát autonom alapon szerkesztették ugyan, de szerződéses jelleggel vagyis, benne vannak a maximalis és minimalis tételek. Mondanunk sem kell, hogy mikor majd a külállamokkal a szerződések megkötésére rákerül a sor, a mi nyers terményeinket a külföldi államok okvetlen a minimális tételekre fogják lealkudni. A 7 korona 50 filléres buzavámból tehát lesz a végén 6 korona 30 fillér stb. A nyers-termények közül a gabnafélék, állatok vámját felemelték. Ámde ezzel szemben az iparvámok is hatalmasan emelkedtek. *A mennyivel tehát a nyers terményekből többet kapnánk, mint eddig, azt oda kell adnunk megint a felemelt vám miatt megdrágult iparcikkéért az osztráknak.* Szóval: nesze semmi magyar, fogd meg jól. A mit nyersz a vámon, adj tul rajta a réven. De még se busulj, bizd a lóra, hisz *nagyhatalom vagy, a monarchiám része.* Nyers anyag vagy mindenütt: a közgazdaságban, a katonaságnál, a miveltségben. Ám ha önmagad ebbe bele nyugszol, természetes, hogy az osztráknak csak nem lehet ez ellen kifogása.

De folytassuk tovább a vívmányok elősorolását. A vámkezelési költségeket, tekintettel, hogy az osztráknak a maga hosszu határán több vámhivatalt kell fenntartani, felemelték 5 millió koronára. Ez az érem egyik oldala. A másik az lenne, hogy a *közös vámbevételéből, melyet tudvalevőleg a hadsereg eltartási költségeire fordítanak, a mi javunkra beszámított hányad ne 25% legyen mint volt eddig, de legalább is a mostani kvótáknak 43%-ára felemeltesék.* Ezt annál inkább elvárhatnánk, mert hiszen hazánk nyerstermelő ország lévén, *külföldről is több iparcikket hoz be, mint Ausztria.*

Ilyenek azonban, nem jutottak eszébe az alkudozó Széll Kálmánnak. De ha éppen eszébe jutna is, tudja ő, hogy az osztrákkal alkudozni csakis a mi rovásunkra lehetséges,

Az osztrák gyárak raktárainak megadóztatását megszüntették. Ezek tehát jövőre, a magyar kereskedők rovására megszaporodnak. Hogy is ne? A mi kereskedőnket agyon nyomja az adó. Ellenben, az osztráknak előnyt adunk, őt fölmentjük az adófizetés alól. Hol hallott valaki a világon még hasonló örültséget, hogy egy állam az idegen kereskedőknek olyan kedvezményeket adjon, minőket a saját kereskedőinek nem adhat meg? Ha ez az eljárás sem képes arra, hogy a magyar kereskedő önértetét felkorsósolja akkor, igazán megérdemlik a sorsukat.

Gyenge kárpótlás ezekért, hogy a magyar járadékpapírok és magyar lisztraktárak megadóztatását az osztrákok elejtették.

Az új kiegyezés tehát semmi jót, semmi előnyt nem hozott nekünk. *A felemelt osztrák ipari vámok miatt a külföldi iparos országai magas vámmal elzárják a mi nyersterményeink elb az utat,* tehát ha sok lesz a termésünk, nem vihetjük oda, a hol kevés van és szükség van reá, de kénytelenek leszünk olcsón átegedni az osztráknak. Ha kevés lesz a termésünk, nem lesz mit eladni, szóval megmaradunk Ausztria hasonállatainak, gyarmatának. *Az új kiegyezés éppen úgy nem engedi, mint a régi, hogy hazánk iparát fejleszthesse.* Ez az egyetlen ok is elégséges, hogy az egész kiegyezést kárhoztassuk.

Marad tehát minden a régiben, leszünk továbbra is nyers termelő kol-dusok. Fedezzük a meddig tudjuk a katonaság és az óriási állami költségek összes terheit, mai fogyatékos anyagi erőforrásainkból. A nyersterményekkel együtt aztán kivándorol a nép is, hogy a züllés teljes legyen. Mert igaza van egyik angol nemzetgazdának: *a mely nemzet nyers termények kivitelével kezd, okvetlen kivándorlással végzi.* De hiszen éppen ezt ezélozzák a mi jóakaróink is odaát a Lajthán tul.

A magyar parlemen a mai szervezetében nem a nemzeti erő, de a gyengeség forrása; ennek isszuk meg a levét a mostani nyomoruságos kiegyezésben is. Mig a nemzeti öntudat és erő a kiterjesztett választói joggal és a közs-

genkénti szavazással be nem vonul a parlamentbe, addig helyzetünk nem javulhat. Nincs a magyar közéletnek égetőbb szüksége ennél a reformnál.

Az elintézésre váró sürgős feladatok: a civillista-emelés, a katonajavaslat nemsokára a ház elé kerülnek. Velük együtt a világ legravaszabb rókája, Széll Kálmán is belekerül a csapdába. *Az ellenzékétől függ, hogy onnan kiszabadulhat-e, avagy nem?*

Ragadja meg az ellenzék az alkalmat, huzzon hasznát Széll szorult helyzetéből *s ne engedje a betérjesztett törvények egyikének se a letárgyalását, míg a választási törvényt Széll be nem terjeszti és le nem tárgyalatja.*

A halál kaszája.

Nagy rendet vágott ki sorainkból a mult esztendőben. Széll Kálmán szerencsésen agyonbeszélte a parlamentet, a halál pedig cselekedett. A statisztikai kimutatások számolnak be rettenetes munkájáról. Nem kevesebb, egy félmillió ember halt meg, vagy — hogy jobban megértsük a dolgot — negyvenezer emberrel több, mint az előző esztendőben.

Nagy, megdöbbentő szám ez. A mai gyilkosságban tökéletes fegyverek is nehezen tudnak annyit elpusztítani egy hosszú háború idején. Magyarországon béke van s a kiegyezés véremlékű háborúja mellett is elpusztult annyi tömredék emberélet, a nembánomságnak, az ázsiai közömbösségnek miatta.

Mert úgy fogják fel a dolgot, hogy e nagy számot javarészen a gyermekek napról-napra szaporodó halandósága tölti be. Egy-egy ilyen statisztikai gyászfüzet megjelenése megriasztja a közvéleményt és méltán, mert egy európai országban sincs ekkora gyermekhalandóság. E szomorú dolog most még jobban megdöbbentheti a közönséget. Az a rideg tény, hogy a mult évihez képest havonként átlagosan véve hét-nyolcz ezerrel kevesebb a nemzet népessége, mint

más esztendőben. Pedig nálunk a halálozás aránya mindég nagy volt. Ha ez ily mértékben nő, Franciaország sorsára jutunk.

Csak hogy nálunk nem a nemzeti termékenység csappant meg. Ellenkezőleg a gyermekszületés elég rendes volna. Természetesen a szegény embereknél, sőt némely vidéken a parasztságnál is kezd terjedni az egy-két gyermek rendszer. De mégis legtöbb a szegény ember s annak legtöbb a gyermeke. Így megvolna az elegendő termés. Franciaországban tudvalevőleg temérdek a gyermektelen házaspár, vagy egyáltalán kerülnek a házasságba. Ott a család alapításán, a gyermekek szaporításának módjain gondolkoznak. Nálunk megvolna a gyerek, de elhordják: a vörheny, a diftéria s a szegény apróságok egyéb gyilkosai, a halálnak e hü segítő társai. De végeredményképpen egy az állapot Franciaországban, Magyarországon is.

Az okra könnyű rámutatni. A magyar paraszt azt tartja; nincs drágább koszt a patikánál. Nem szívesen költ még gyermeke életének megmentéséért az se, a kinek volna miből. De falun bajos is orvoshoz jutni. Messze földről jön az orvos, még ott is, a hol van. A patika is messze esik. Az ilyen állapot mindenképpen sok-sok pénzbe kerül. Falun egy-egy hosszabb ideig tartó betegség a jobb módúakat is megviseli, a pénzbeli terhet értvén alatta. Hát a szegény ember mihez foghat ily körülmények között? Bizony csak a jó Isten az ő orvosa, különösen a gyermek pusztul. A gyermekbetegségeknek a gyors segítség elmulasztása leggyakrabban bizonyos halál.

De van egyéb ok is. A falusi kör-orvosok helyzete valóban nem rózsás. Alig-alig tudnak megélni abból az egy-néhány száz forintból, a mit a községek adni tudnak nekik. Ily szomorú körülmények közt napról-napra kevesebb az orvosnövendék, sőt orvos hiány is van.

Elismerjük, hogy az állam minden jövedelmet elharácsol mind a községek-

től, mind az egyesektől, úgy, hogy a községek a nagy pótladók mellett is alig tudnak feladatuknak megfelelni. Csak tengődés az életök. Ily körülmények közt csak természetes, hogy a közegészség tekintetében is sokan az államtól várják a megváltást. Más szóval a községi orvosokat is állami hivatalnokokká akarják tenni. Ez utóvégre nem bolond kívánság; ha manapság a mezőcsész is állami hivatalnok, miért ne legyen az orvos is az?

Nekünk azonban a minden téren előtörő állami mindenhatóság sehogyse lehet inyünkre. Nem is fog az jóra vinni. Már ma ugyanis csak formái vannak meg a mi állami szabadságunknak. De mert a halálozás nagy aránya az orvoshiányon, a szegénységen mulik, az ingyenes orvosi segítséget biztosítani kell annak, a ki rá van szorulva. Erre csak egy mód van, hogy az adók egy bizonyos százalékát a községek az orvosi fizetés javítására, az orvosságok költségeire fordítsák. Ha az államra bizzuk, az megcsinálhatja ugyan, de az adót is beveszi rajtunk. Így legalább ha fizetünk, beleszólásunk is lesz a dologba . . .

-6.

Az egymás iránt való köteleességek a közegészségügyben.*

A humanizmusnak a közegészségügyben való térfoglalása jól mutatkozik a kórházügy terén.

Körülbelül száz évvel ezelőtt, amikor Angliának egyik nagy fia, John Howard megírta a kórházokról és börtönökről szóló híres könyvét, Európa legelső kórházai az emberi nyomoruságnak szánalmas tanyái voltak.

A párisi Hotel-Dieuben, amely pedig az időben a világ leghíresebb kórháza volt, a midőn Howard ott járt, két beteg is feküdt

* Dr. Farkas Jenő munkáiból.

TÁRCSA.

Ahasverus Rómában.

— A „Szabadság” eredeti tárczája. —

(Költői elbeszélés Hammerling Róberttől, fordította gróf Kun István. Miskolcz, Szelenyi és Társá 1903. Ára 4 korona.)

Az elbeszélő költészet mai terméketlen mezején szinte esemény számba mehet a gróf Kun István nagyobb szabású műve, melyet a nagynevű német költő műve után nyer a magyar irodalom és a magyar olvasó közönség. Gróf Kun István neve jó hangzású név, különösen a műfordítások terén. Ismeretes nagyobb munkája „A forradalom,” Hugó Viktornak ez az egyik lángelméjű alkotása, mely a forradalmakért a fejedelmeket teszi felelősekké. Költői szingazdag festése IV. Henrik, XIV. és XV. Lajos korának. Alig tudjuk letenni a könyvet a nagy eszmék, nagy gondolatok, a kor hűséges rajzai olvasásánál.

„Ahasverus Rómában” ismét ilyen nagyszabású elbeszélő költemény. Tárca a hanyatló Róma a maga fejlett, de romlott, er-

kölcstelen civilizációjával. Összehalmozott gazdagságával, örült fényezésével, pazarlásával egy nagy, művelt társadalom sötét árnyékával, korcs kinövésével, az istenek hatalmában már bizni nem tudó pogányság küzdelmével, az üldözött keresztyénség ellen.

Központja a műnek Néró. Ez az eszevesztettségig romlott és mégis bölcselkedő császár, aki elmélkedik korának romlottságán, Róma hanyatlásán, bukásán, de maga is időnyezőivé válik, ennek a romlottságnak. Bölcselkedésében segítségére van nevelője, s romlott udvarának tudósa Seneca, a kit magát is úgy áthat, s magával ragad a Néró szelleme, hogy nem tud tőle szabadulni. A háttérben, mint az emberiség fejlődésének és visszaesése után az örök eszme, Isten s a tökéletesedés képviselője Ahasverus áll, a ki kíséri Nérót és társait s az általok teremtett romlás, erkölcsi súlyedés által siettetni Róma bukását, hogy a romok felett új világ támadjon, a keresztyénség, a tiszta erkölcsök által, melyek az emberiséget új életre keltik.

A mű hat részre van osztva. I. Locusta

csapszéke, melynek első soraiban mintegy bevezetésül a költő Hammerling elmondja szándékát, célját művével. Hogy tudniillik költeményben bár, de elmondja az emberiség nagy hanyatlási korának valóságát, hogy az emberiség olvasván a művet, levonja a következtetést: mit kell tennie jövőjére nézve. Amint a jeles fordító szavaival mondja:

Egy hang se zongjen énekembe, melyet
A muzsa nem azért esalt hűjaimra,
Mivel dala valóság és a célja,
Magasztos célja, — megmutatni néktek
Amaz irányt az élet utjain,
A mely felé megint evezni kezd.
Ha némely képe fölláztat dalomnak,
Ha undorral fordultok tőle el,
Ugy köszönet! Hisz épen azt akartam! . . .
Mit a valóban néha föl se veszték,
Ha énekelve az fölháborítta:
Akkor dalát a költő meg ne bánja!

Locusta Róma külvárosában élő valódi boszorka természetű csaplárosné, a kinél a nép söpredéke között kisérétével, bortól fölhevülten ismerjük még Nérót, a ki ilyen társaságban gondolja ki ádáz kegyetlenségeit s mutatja meg szemérmetlen romlottságát. A diszes társaságot meghívja úgy

egy ágyon s a bűzös légkörben egymás után pusztáltak el az emberek.

A „kórházi láz“, a „kórházi fene“, amint nevek is mutatja, a kórházak sajátos betegségei voltak s soha sem szűntek meg a szerencsétlen betegek közt pusztítani. Ma egészen feledésbe merült, ismeretlen fogalmak, a melyekről csak az orvostudomány történetével foglalkozó könyvek tesznek említést.

A johanniták máltai híres kórházában akkor a betegeket a büntetés elől odamene-kült gonosztevők ápolták, ha ugyan erre rá-illik az „ápolás“ szó.

Ma mindenféle egészséges, jól berendezett, sőt díszes kórházak épülnek. S a kórházak ápolószemélyzete tanult, hivatott nőkből ke-rül ki.

Angliában már szinte az a baj, hogy egyik-másik szegény beteg zavarba jön a miatt, hogy ő körülé oly magas körből való nők és pedig teljes odaadással teljesítik az ápolást, aminőkkel egyébként soha sincs alkalmuk érintkezni.

Sir Henry Norman indiai alkirálynak a leánya a londoni St. Thomas Hospitalban ápolónő volt.

Nálunk is örvendetes a kórházügy terén való haladás.

Vidéki városainkban is épülnek olyan ki-tűnő, sőt fényes kórházak, amelyek az angol-orosz kórházak mellett sem vallanak szé-gyent. Egy nagy különbség van azonban s ez, hogy Angliában azok a jómódu emberek adakozásából jönnek létre, nálunk pedig sokfelé az ápolási költségek terhére felvett kölcsönből. Tehát egy nagy részben a sze-gény betegek filléreiből.

A mi társadalmunk a kórházügy iránt nem viseltetik olyan érdeklődéssel, aminőt ez megérdemelne és a minőben a külföldön részesül is.

Az is nagy baj, hogy nálunk a jobb módu nők a kórházi ápolás terén nyiló munkakört eddig egyáltalán figyelemre sem méltatták.

Remélhető, hogy majd csak eljön az ideje annak, hogy e téren is nyomába lépünk a külföld jó példáinak s bizonyára nálunk is lesz valaki, aki átülteti hozzánk azt az igen

virradatkor a Tiber partján, a kertjeiben rendezendő Bacchanáliára. Ez a Bacchanália képezi a mű második részét.

A ki még a római bacchanáliáról nem olvasott és teljes fogalommal akar birni az örületes tettek egész soráról, a féktelen esze-veszett pazarlásról, a Néró kora romlott-ságáról, az olvassa el ezt a részt s meg fogja látni, hogy sem történetirő, sem kor-festő nem rajzolt ily híven soha.

Ahesverus itt is ott áll a háttérben s ő biztatja Nérót, mint az emberiség új életét kívánó hatalom, hogy a Bacchanáliát nem végezhetné be méltóbban, mint Róma fel-gyújtásának, égésének fenségesen borzasztó látványosságával és Néró Ahasverus taná-csára öntudatlan tényezője lesz a bűnös Róma pusztulásának.

Ez a műnek IV., egyik legérdekesebb részét foglalja el. Ezt megelőzi azonban Néró anyjának, Róma bűnös szépségének, Agrippinának költői gazdagsággal megirt élete és halála, a mely Néró erkölcsi és filo-zófiai gondolkozását, is leginkább is töl-tárja.

becses közegészségügyi intézményt, a mit Angliában *district nursing* név alatt ismer-nek, t. i. a szegény betegeknek *otthonukban* való ellátását szakszerű ápolással.

Viktória királynő uralkodásának fél szá-zados évfordulóját Nagy-Britannia asszonyai azzal ünnepelték meg, hogy nagy alapítványt tettek erre a célra.

Most már alig van falu Angliában, amely-ben ne volna egy képzett ápolónő, aki a szegény betegek házi ápolásával foglalkozik.

Minő nagy segítség ez az orvosra. Minő nagy jótétemény a betegre, a kit nem kell családja köréből kiszakítani. Minő nagy jótétemény a családra. És minő nagy jelentő-ségű dolog a társadalomra. Mert a társad-alom a családon épül; és minden, ami a családi kötelekeket erősíti, erősíti a társad-almat.

*

A közegészségügy újabb irányu fejlődésé-ben igen behatóan foglalkozik a szegényebb ember és különösen a munkás életmódjával.

Napról-napra jelennek meg az e kérdés-ekkel foglalkozó munkák és mindenféle megindultak azok a reformok, a melyek a munkásosztály életviszonyainak javítását cé-lozzák.

Nem zárkozik el ez irány elől még az észak autokrata uralkodója sem.

Nem régen az orosz czár Bernardowits Leot azért nevezte ki — zsidó származása da-czára — udvari orvosává, hogy a *munkás-egészségügy* terén szerzett érdemeit jutal-mazza.

Természetesen a szabadabb államok ve-zetnek e téren. A művelt nyugat egész so-rát létesítette a munkás-egészségügybe vágó nagyjelentőségű reformoknak.

Egyesek, a községek, az állam munkás-lakásokat építenek, gondoskodás történik a közéletmezés javításáról; a műhelyek, gyá-rak szigorú egészségügyi felügyelet alatt tartatnak s Angliában az állam meg jó példával elől gyáraiban és a postaszolgálat-ban alkalmazott munkások munkaidejének leszállításával.

*

Irhatnánk sokat, nagyon sokat erről a a nagy értékű, irodalmilag oly becses mun-káról, de azt az olvasóra bizzuk, mert így még halavány ismertetést sem adhatunk róla.

Az erdélyi irodalmi társaság nem hiába fogadta oly melegen, midőn a nagy mű nagy érdemű fordítója ezt ott legelőször ismertette.

Gróf Kun István ezen legújabb művének becsét emeli az a klasszikus forma, mely-nek oly dicséretesen igyekezett megfelelni. Ha itt ott hagy is fel némi kívánni valót a különben oly nehéz drámai forma, a jambi-cus versláb; — ha előszeretettel használja is sok helyen az erdélyi accentust — nyelve-zete erőteljes, zamatos magyar s hű fordí-tása a magas műveltségű emberre mutat.

A mű kiállítása díszére válik a vidéki nyomdászatnak s örüljünk, hogy fordító ép-pen Miskolczt választotta kiváló munkájá-nak megjelenésére.

Vajha az alkotó és fordító költők művé-hez méltó pártfogás kísérné azt!

Tóth Pál.

Lehet olyan gazdasági elmélet, a mely egymással szemben álló táborokba osztja az embereket. A mely az életre szükségesek minimumán tengődő munkásosztályt, mint az olcsó termelés eszközt szívesen látja.

De a közegészségügy kétségtelenül meg-tanít arra, hogy ezt a társadalomnak a köz-egészségügy terén drágán kell megfizetnie.

A higienia az emberek solidaritásán épül. *A mi a más egészségének árt, az vesze-delmes reám is.*

A közegészségügynek ez alaptételét így fejezte ki a chelseai bölcs, Carlyle Tamás

„Egy szegény ír nő három gyermekével járt az egyik nagy városban házról-házra segélyt, alamizsnát kérni, de mivel nem volt odavaló illetőségű, még a koldulástól is el-tiltották. Kimerülve, kiéhezve, csakhamar meghalt, a mint később kitűnt, éhtyphusban s tizenhét más egyén, a kik elkergették, megkapták e betegséget föle. Ebből láthat-játok, hogy még sem volt oly idegen, hogy hus volt a ti husotokból és csont a ti cson-totokból. De ennek megtudásához nektek ily bizonyítékokra van szükségtek s ily rémké-ppek kellenek, hogy az elhunyt szemrehányá-sát megértsétek, mely szerint: mégis test-véreteket voltam.“

*

A vallásban nincsen nagyobb parancsolat ennél: „Szeresd felebarátodat, mint tema-gadat.“ A higieniában is ez a legnagyobb. (Vége.)

UJDONSÁGOK.

— **Kamarai választások.** A kamarai tagokat tegnap választották meg a vármegyeháza nagytermében. Már a kora reggeli órákban élénk forgalmu központtá változott a vár-megyeház különben csendes tájéka. Jöt-tek-mentek, futkostak ide-oda a korte-sek és alkalmi böbeszédűséggel fogdosták össze a voksokat a szeretett polgártársak-tól. A tarka képet még jobban élénkitette a sok szavazó czédula mely kézzől-kézre ez alkalommal.

Régen 8 órakor vette kezdetét a keres-kedők szavazása és csak déli 12 órakor ért véget.

Ennél a szavazásnál leadatott összesen 259 szavazat.

Délután kezdődött az iparosok szavazása, dr. Tarnay Gyula alispán vezetése alatt.

A szavazatok átvételét egy központi bi-zottság teljesítette.

A szavazás lefolyása különben a követ-kező volt:

Dr. Tarnay Gyula alispán reggel 8 óra-kor rövid szavak kíséretében jelezte, hogy a kamarai tagok egy részének mandátuma lejárván, újabb választás vált szükségessé. A kamara ez alkalommal választ 16—16 rendes tagot a kereskedők és iparosok kö-réből és 8—8 póttagot.

A szavazást kezdetben Tarnay Gyula, majd Radvány István vezette. Déli 12 óra-kor leadatott összesen 259 szavazat. Ebből kapott:

1. Radvány István, (új)	178 szav.
2. Koós Soma	244 „
3. Grünfeld Ödön,	247 „
4. Silbiger Ármin,	243 „
5. Weisz József,	235 „
6. Rosenthal Vilmos,	149 „
7. Varga Jakab,	228 „
8. Bródy Gyula,	235 „
9. Lichtenstein József,	230 „
10. Grünwald Jakab,	174 „
11. Groszman Dávid	154 „
12. Neumann Adolf (új),	236 „
13. Máhr Pál,	210 „

14. Bródy Lajos (Bródy József czég) (uj) 206 "
15. Patzauer Samu (uj) 154 "
16. Willhelm Herman (uj) 167 "

Póttagok:

- Schwarz Bertalan kereskedelmi ügynök,
- Patzauer Samu,
- Braun Adolf (Schönwald és Braun czég),
- Weidlich Pál,
- Dancz József,
- Lovich Barna,
- Schweitzer Henrik,
- Fodor Manó.

Délután 3 órakor az iparos osztály szavazása kezdődött, ez azonban lapunk zártakor nem ért véget, miért is az eredményt csak a jövő számunkban fogjuk hozni.

— **Lemondás.** Megbízható forrásból nyert értesülés szerint Soltész Nagy Kálmán országgyűl. képviselő, az ingyen kenyér és fűtőanyag osztás céljából alakult jótékonyági bizottság elnökségéről, egyéb elfoglaltsága miatt lemondott.

— **A közművelődési-egylet felolvasása.** A szokottnál is nagyobb számú diszes közönség jelenlétében tartotta meg a közművelődési-egylet felolvasását tegnap délután a városháza nagytermében.

Először Gálffy Ignác tartott egy nagyobb szabású előadást az ősvilági emberről. Részletesen magyarázta, az egyes geológiai képletek kialakulását, idejét, az emberi nem származásának helyét, vándorlását. Jellemezte a paleolitikus embert, környezetét, eszközeit, s rámutatott arra a fontos jelenségre, hogy éppen Borsodmegye, közelebről Miskolc szolgáltatta a legtöbb adatot arra nézve, hogy nálunk, Magyarországon a mamutnak kortársa volt az ember. Az érdekes és tanulságos előadás végén a borsod-miskolci muzeumot, mint az ősrégészeti leletek gondos megőrzőjét és tárházát ajánlotta a hallgató közönség figyelmébe, mely zajos éljenzéssel jutalmazta a felolvasót.

Utána Porcs János olvasta fel a „Helyesírási apróságok” című értekezését a hallgatóság élénk tetszése mellett kimutatta azokat a hibákat, melyek az idegenszerűség és helytelen alkalmazás folytán csuszak be nyelvünkbe. A legutolsó felolvasó Kiss Lajos volt, aki „Külföldi emlékek” cím alatt főleg az olasz városok rikkancsairól, ujságairól, s az olasz nemzet sovínizmusáról tartott igen érdekes és élvezetes előadást. A hallgatóság mind a 3 előadót lelkes óvációkban részesítette.

— **Városi közgyűlés.** A városi közgyűlés határnapját dr. Szentpály István polgármester f. hó 22-re csütörtökre állapította meg a következő tárgysorozattal:

- Elnöki bejelentések.
- A magyar kir. belügyminiszterium 123273/III. 1902. sz. leirata a módosított közvágóhídi és huskimérési szabályrendelet felülbírlása ügyében.
- II-odfoku törvényhatósági bizottsági határozatok:
 - A népkerti régi vendéglőépület áthelyezése, valamint az új vigadó berendezésével kapcsolatos költségek mikénti fedezése ügyében.
 - A városszabályozási tervezet némi módosítására vonatkozó 177—kgy. 1902. számú képviselőtestületi határozat jóváhagyása.
 - A harmadik országos mezőgazdasági kiállítás anyagi támogatása ügyében hozott 145—kgy. 1902. sz. közgyűlési határozat jóváhagyása ügyében.
 - A városi tanács előterjesztése a bérkocsiszabályrendelet módosítása és új állomáshelyek létesítése tárgyában.
 - Polgármesteri előterjesztés a folyó évben teljesítendő kövezési munkálatok tárgyában.
 - A városi tanács előterjesztése a „Bor-

sodmiskolczi alapítványi óvoda” alapszabályainak módosítása ügyében.

7. A pénzügyi bizottság jelentése.

a) Pallaghy Béla polgármester-helyettes jutalomdíja ügyében.

b) Röck Rezső és társai városi alkalmazottaknak drágasági pótlék iránti kérvénye ügyében.

8. Pataky Sándor városi képviselő indítványa a házbéradó tehernek csökkentése, illetve méltányosabb megállapítása tárgyában.

9. A városi tanács jelentése az állami adómentes házak pótdóval való megróvása kérdésében.

10. Jámbor Mátyás és neje Murvay Zsófia miskolczi lakosok Nagy Sándor-utca 41. számú telkéhez csatolt 33.39 négyszögöl közterületnek eladásai ügye. (Harmadszori tárgyalás.)

11. Özv. Tupler Józsefné Lovagda-utca 2. sz. telkéhez csatolt 33 négyszögöl területnek eladási ügye. (Harmadszori tárgyalás.)

A terjedelmes tárgysorozat 7. b) pontja érdekes vitára nyújt kilátást, a menüiben a pénzügyi bizottság a folyamodók kérelmének teljesítését nem javasolja, a mi előreláthatólag a kisebb javadalmazásu tisztviselők jóakaróinak heves ellenzését fogja maga után vonni.

Mi a magunk részéről nem zárkozunk el a kérelem teljesítése elől, ha olyan fedezet-alapot mutatna ki a tanács, a mely a külföldben is súlyosan megadózott polgárok külön megterhelése nélkül ezt lehetővé tenné.

— **Demokraták gyűlése.** A miskolczi demokrata-kör f. hó 25-én vasárnap d. u. 3 órakor gyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1. a választmány jelentése a lefolyt évről. 2. A mult évi zárszámadás bemutatása. 3. F. évi költségvetés előterjesztése. 4. Indítványok. 5. Tisztújítás.

— **Eljegyzés.** Brachfeld Emil a „Magyar kivitelei és csomag szállítási r. t.” igazgatója Budapestről, eljegyezte özv. Bauman Jakabné földbirtokosnő leányát Alicét Forró-Encsről.

— **Halálos szurás.** Hires legény volt Tibold Darócz falujában Vizi Gábor kőműves segéd. Két rendbeli vad volt ellene folyamatba most is a kir. ügyészségnél. E napokban kellett volna szabadság vesztési idejét megkezdeni, — vasárnap éjjel azonban olyan dolgot művelt, mely valószínűvé teszi, hogy csak nagyon sok idő múlva, vagy sohasem fog onnan vissza jönni. Hegedűs D. András kácsi gazdaember leányának tette a szépet, a leánynak azonban akadtak más hódolói is. A sok vetélytárs közül Vizi legveszélyesebbnek Tamás Istvánt találta. A bűnös lelkű legény egyet gondolt, elhatározta, hogy komoly ellenfelét elteszi láb alól. Úgy is történt, f. hó 11-én valami csekélységen összeszólalkoztak, minek Vizi azzal vetett véget, hogy csizmaszárából előrántotta fényesre koszorúlt 30 cm. hosszú kését és azt markolatig mártotta Tamás István szívébe, aki a helyszínen szörnyet halt. A szerencsétlen véget ért legény temetése f. hó 13-án volt óriási részvét mellett.

— **Az ev. ref. főgymnasium ifjúsága f. évi február hó 4-én a Korona szálló emeleti nagytermében táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez.** Kezdeté este 8 órakor. Belépti jegy: személyjegy 2 kor. családjegy 5 kor. karzat 1 kor.

— **Párbaj miatt elítélve.** Élénk emlékeztünkben van még Berzeviczy György és dr. Tarnay Gyula közt lefolyt affaire, mely a lovagiasság szabályai szerint intéztetvén el, a felek kardpárbajt vívtak. A büntetőtörvénykönyvbe ütköző ezen vétségért f. hó 17-én állottak a törvényszék előtt a felek, a lefolytatott tárgyalás után a kir. törvényszék Berzeviczy Györgyöt vétkesnek mondta ki és 4 napi államfogházra ítélte.

— **Uj szolgabíró Mező-Kövesden.** Dr. Kasay László mező-kövesdi szolgabíró helyett, kit a vármegye közönségének megérdemelt

bizalma a vármegye II jegyzői székbe emelt, mező-kövesdi szolgabíró Zsóry Lajos edelényi szolgabíró lett.

— **Táncvizgalom.** A Borsod mező-keresztési ev. ref. jegyházi ének és dalkör 1903 évi február hó 7-én a leányiskola termeiben, könyvtára javára zártkörű táncvizgalmat rendez. Beléptidij személyenként: férfiak részére 2 korona, nők részére 1 korona, kezdeté este 7 órakor.

— **Tűz a kutban.** Csány községből írja tudósítónk, hogy a község szomszédságában Rosenzweig vendéglős udvarában Sebők Simon, Szel Mihály és Baranya György napszamosok kutatással voltak elfoglalva. Már a víz is fakadni kezdett, mikor egyszerre hatalmas lángnyelv csapott ki a mélységből, mely az egyik munkás ruháját megpörkölte, bajszát pedig a szó szoros értelmében véve egészen lekapta. A kutatások szerfelett megijedtek az ellőttük ismeretlen tűneményen és rögtön abba hagyták az ásást. Pedig igen egyszerű a tűnemény magyarázata. A földből kiömlő foszfor gáz a levegővel érintkezve, lángra gyul. A közelében valószínűleg valamikor nagyobb mennyiségű emberi vagy állati csontot temettek el, a melyből az idők folyamán foszfor fejlődött ki. A munkások különben nem szenvedtek súlyosabb sérülést. Mi természetesebb azonban annál, hogy a nép fantáziája most már erősen működik s elkeresztelte már is „csodakut” nak azt a „tűzet hányó kutat.”

— **Táncvizgalom.** A miskolczi földművelő ifjúság f. hó 25-én vasárnap a Seper szálló disztermében táncmulatságot rendez. Kezdeté 7 órakor. Belépti díj a földszintre tetszés szerint, karzatra 60 fill. Kezdeté 7 órakor.

— **Nagy hangverseny Szikszón.** A szikszói izr. nőegylet február hó 17-én csütörtökön fényes estélyt rendez, mely hangversenyyel lesz egybekötve, A hangversenyen közreműködnek: dr. Glancz Gyuláné urnó, Czinczár Hanka urhölgy Szikszóról, valamint Szencsey Ilonka urhölgy, Lányi Ernő és Recht Sándor urak Miskolcziól. A pompásnak ígérkező estély iránt óriási az érdeklődés.

— **Halálozás.** Braunfeld Sándorné, Braunfeld Sándor helybeli kereskedő neje mint sajnálattal értesülünk jobb létre szenderült. Temetése f. hó 19-én ment végbe. A korán elhunytat férjén kívül öt piciny gyermeke siratja.

— **Katonai felülvizsgálat.** Egerben a megyei gyalogsági laktanyában f. hó 22-én d. e. 9 órakor a katonai felülvizsgáló bizottság felülvizsgálatot tart.

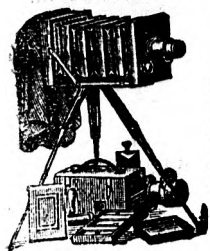
— **A hara pös feleség.** Kapi János miskolczi iparos legény meguntván a legényéletet, Freund Margit volt szobaleánytól augusztus havában házasságra lépett. — Alig mult el házasságuk után egy pár nap, az ifju férj azon keserű meggyőződésre jutott, hogy rossz feleséget választott, aki daczára rövid házasságuknak, — leánykori kedvesével őt megcsalja. A férj e tudattól csigazva nem igen volt gyöngéd feleségével szemben s bizony nem volt Jókai utcai lakásukban ritka a perpatvar, a viszálykodás. Tegnap este újból összeperlekedtek, mire a férj fékezhetlen dühében egy tányért neje fejéhez csapott. Erre az aszony sem volt rest, hævvel ugrott férjére, mintha megcsókolni akarná de ezt nem tette, hanem ura arczába harapott. A férj nejét súlyos testisértés büntetettéрт ma feljelentette.

x **Nősülés céljából** egy 38 éves ev. ref. vallású gyermektelen özvegy ember 6000 korona készpénz vagyonnal, ismeretségét óhajtja egy idősebb leány, esetleg egy 30—36 éves gyermektelen özvegy asszonynak, kinek szintén 2000—3000 korona vagyona van. **Írásbeli** ajánlatok lehetőleg arczképpel a lapok kiadóhivatalába küldendők.

Dunky fivérek

es. és kir. udvari fényképészeknél

Miskolcz, Városháztér 20.

művészi kivitelű
fényképek készülnek.

Mindennap este 6 óráig.
(Ha sötét van, műfénynél.)
Műkedvelők részére friss
vegyszerek és száraz leme-
zek kaphatók.

x Csak február 10-ig tart a végeladás az
üzlet feloszlása miatt levélpapírok, képes-
könyvek, dísművek, üzleti könyvek, tenták,
imakönyvek, regények, névjegyek stb. bámulatos
olcsón, sőt féláron alul is eladatnak. Kardos
József könyv- és papírkereskedése (Máhr-
házban.)

x Carnevál. Legszébb Szénásy báli külön-
legességek Arvai Soma divat-üzletében Szé-
chenyi-utca 50. szám alatt megtekinthetők,
mely újdonságok a divat és jóízű terén a
legmértvadászabbak az idei farsangra.

Irodalom és művészet.

Színház.

Stuárt Mária. Telt ház előtt adták pénteken f. hó 16-án Schiller egyik legszébb művét, Stuárt Máriát.

Miklóssy Ilona most is magas művészi tehetségének adta tanujelét. — A sűrűn felhangzó taps és szokatlanul megismételt kihívás Miklóssyt illette. A többi szereplők kielégítően játszottak.

Déri ezen szerepében nem egészen vált be, ő nem szokott declamálni, ezuttal azonban megtette, s oly hosszú szüneteket tartott, mintha előadni valót elfelejtette volna. Veszpréminé Erzsébet királyné szerepében, mint representáló művésznő jó volt játékában azonban olykor túlzásba esett. Igaz, hogy királynőt alakítani nagy dolog, klasszikus drámát előadni, abba igaz érzést önteni nagyobb gyakorlat híján csak igazi művész képes.

Dolovay nábob leánya. Herczeg Ferencz kitűnő darabja került színre f. hó 17-én, szombaton. Az előadást megelőzte a kulisszák mögött Rajz Ödön jubiláris üdvözlése, mely alkalommal Hetényi Elemér meleg szavakban üdvözölte Rajz Ödönt; keresetlen szavakkal, igaz, mély érzéssel tolmácsolta pályatársai ragaszkodását, szeretetét és jókívánatait. Azután Halmay Cornélia átnyújtotta a pályatársak ajándékát, egy szép ezüst koszorút, Cserey Irma pedig szintén a társulat ajándékát, egy selyem szalaggal díszített pálmá-ágat. Végül Darvas Dezső hírlapíró üdvözölte a jubilánst. Az üdvözlő beszédek elhangzása után Rajz Ödön a meghatottságtól könnyes szemekkel, hálásan köszönetet mondott a megjelenteknek.

Ezután felgördült a függöny és megkezdődött az előadás.

Rajz Ödön a mint színre lépett, a közönség perczekig tartó és lecsillapulni nem akaró lelkes éljenzéssel fogadta.

Áttérve a szereplők működésére, első helyen Rajz Ödönt kell emlitenünk, a ki Tarján főhadnagy szerepében igazi és tökéletes művészi alakítást nyújtott; — játékát

a közönség gyakran felhangzó tapsal jutalmazta.

Miklóssy Ilona (Jób Vilma), mint rendező, most is szerepének teljes magaslatára emelkedett.

Édes jelenség volt Haller Irma, mint Szentirmay kapitányné, ilyen kincstári aszszonyt nem mutat a kincstár. A soubrette-primadonna játékaival elragadta a közönséget, de egyéniségében is volt valami megfeszíthetetlen vonzás, mi által a közönség általános tetszését nyerte meg.

Hetényi, mint Bilitzky, igen hüen és nála ritka komolysággal játszott. Déry, Horváth jól játszottak.

Az ingyenélők. Vasárnap este Vidor Pál remek népszínműve, az ingyenélők került színre.

Az előadás telt ház előtt folyt le. Ilyen jó előadást ritkán produkál a miskolci színház, igaz, hogy ezuttal a legjobb erők játszottak. Főszereplők Haller Irma (Kis Sári) és Horváth Kálmán (Béni). Előre látható volt a szereposztásból, hogy ritka élvezetes előadásban lesz részünk, — be is bizonyult. Haller Irma provinciális kiejtéssel való előadása először meglepte a hallgatót, de később meggyőződünk, hogy Haller Irma művészi tehetségével egy pillanatra sem feledkezik meg, mindenütt egyforma pórias kiejtéssel beszél, hogy ez mennyire emelte a darab sikerét, az könnyen elképzelhető. Horváth énekszámait meglehetősen sikerültek, tudott bánni hangjával, óriási hanganyagának megfelelő részével rikkolt ki.

Baracsy sokkal gyengébben játszott, mint máskor, igaz, hogy kicsiny és majdnem néma szerepében alig érvényesülhetett, de sikkes mozdulatait kénytelenek voltunk nélkülözni, kedvetlenül néztünk.

Bogyó Zsiga (Boros) neki oroslán része van a sikerből, — növekvő, erősödő tehetség, a ki mielőbb fel fog tűnni játékaival. Szerepét beható tanulmány tárgyává teszi, gondosan készül, mit előadása elárul.

Miklóssy Ilona (Gangos Eszter) e szerepben is előbbi diadalait fokozta, növelte, — a darabot győzelemre vitte.

Hetényi Elemér (Weiner) pompásan alakított, gyakran jóízű nevetésre készítette a közönséget. Rajz és Déri jól működtek, igazi tehetségükkel elősegítették a többiek sikeres munkáját.

CSARNOK.

Külföldi emlékeimből.

Az újságarúló fink, a rikkancsok lármájához nehezen szokik hozzá a magyar közönség, a melynek a külföldön megforduló kis hányada ott is csak kénytelen-kelletlen alkalmazkodik az idegen népek elűtő szokásaihoz. Az ember a szokás rabja. A magyar itthon a csendes nyugalomhoz szokott, de ha külföldre kerül, viszont az ottani körülményekhez is hozzászokik.

A ki az olasz városokban jár, több-kevesebb idő alatt annyira megszokja a mindenféle árucikkkel eléje tolokodó utcai házalókat, hogy az újság-rikkancsok alkalmatlankodása már nem is zavarja őt különösebben. Aztán meg nem kell feledni, hogy azok az olasz rikkancsok is élelmesekek ám. Gyakor-

latból megtanulják megbecsülni az időt. A gyakorlat pedig arra tanítja őket, hogy az idegenek átlag nem értik az ő nyelvüket, tehát nem is igen veszik az ő újságjokat. Ezért aztán az idegeneket, a kiket hiuz szemekkel röktön felismer minden olasz, többnyire csak futólag kínálják meg az újsággal.

Az utcai házalókat illetőleg egyik olaszországi bolyongásom emlékeiből egy jellemző epizód jut eszembe. Firenzében egy délután az *urak terén* (Piazza dei Signori), melynek minden kövéhez a *rinascenza* fénykorának egy-egy történelmi emléke fűződik, a magas tornyu, tömör falu *Palazzo vecchio* szögletén szemléltem azt a szökőkutat, a melynek főalakja Neptun tenger-isten, helyén 200 évvel ezelőtt a *Michel-Angelo* világhírű *Dávid-szobra* állott, midőn egyszerre csak az orrom előtt terem egy kézi áruszekerényke. Szétnézek, mire rám mosolyog a szekérnyke gazdája, egy házaló-olasz és rettenetesen köti rám az analomig ismert olcsó velencei mozaikapróságokat. Hogy rövidesen elhárítsam magamtól, hirtelenében azt füllentettem neki, hogy ilyesmire most nincs pénzem, mert a nálam levő kell a ma délutáni kirándulásomra *Fiesoleba*, de holnap esetleg fogok vásárolni.

Teljesen meglepedkezve az egészről, másnap estefelé a Fiesolával átellenben levő hegyoldalon, a *Piazza Michel-Angelo* pompás magaslatáról gyönyörködtem a város és környék elragadóan szép panorámájában, mikor ime elém áll ismét az én tegnapi emberem, hogy no most már hát fogok vásárolni! Mit volt mit tennem, vettem még egy mozaikdiszú óralánczot és papírvágót.

Visszatérve azonban az újságolvasáshoz, az olyan olasz városban, a hol sok magyar megfordul, mint pl. *Velenczében*, alkalmazkodnak a mai kávéházi életet élő publikum szokásaihoz. A reggeli kávéhoz, vagy a délutáni feketéhez adnak újságokat is. Nem úgy, mint nálunk, ráháza huzva hurczolván egyik vendég kezéből a másikéba. Ez a ráházó rendszer Ausztrián keresztül Németországból került hozzánk. A szorgalmas újságolvasókra előnyös is. Emlékszem, hogy egyszer Berlinben a *Kaiser-passage*-ban csak azért ültem le egy kis kávéház előtt, mivel ott megpillantottam egy *Borsszem Jankó*-t.

Olasz- és Franciaországban ezeket a ráhákat nem ismerik. A pinczér rendszeren a zsebéből huzza elő az újságot annak a vendégnek, a ki kéri. De a rendes szokás az, hogy a vendég huzza elő a saját zsebéből a maga újságát, ha ugyan nem ott frissiben veszi egy odaintett rikkancstól.

A távolabb eső olasz városokban már nem találkozunk a magyarok hasonló előzékenységgel. Mig Velenczében a *Pilseni sörkorcsmában* kapni *Pesti Hírlapot*, egy-két újságarúló bódében még *Egyetértést* is, addig pl. *Milano*-ban már legfeljebb bécsi lapokat, egy *Presse*-t, vagy egy *Fremdenblatt*-ot kaphat az ember, háromszoros áron és többnyire napokkal, vagy egy héttel azelőtti számot. De mégis legtöbbször megveszi az ember, már csak azért is, hogy legalább egy nap eseményeiről vehessen tudomást a hazából. Pedig ennek alig van értelme. Mert a rendes újságolvasót, aki hozzá van szokva napról napra figyelemmel kísérni az eseményeket, inkább bosszantja az ilyen kiszakított értesülés, a melynek előzményeit nem ismeri,

folytatását pedig nem kaphatja meg se másnap, se később, míg csak haza nem jön.

A külföldön utazók általában nem is igen olvasnak újságot. Jól is teszik. Hiszen van elég sok egyéb néznivalójuk. De ha mégis az idegenben sem tud ellenni az ember újság nélkül, legokosabban teszi, ha zsebrevág egy-két ottani lapot és este a szállásán olvassa azokat. Tapasztalatból mondhatom, hogy egy külföldi városban egy napi mászkálás után egy idegen nyelvű újság a legpompásabb — altató szer.

De térjünk még vissza az olasz rikkan-csokhoz.

Egyszer Firenzében sétáltam egy közöshadseregbeli kapitány utitársammal, a kit — mint a kismartoni katonai alreáliskola tanárát — tiszt- és honfittársamnak is mondhatnák, ha a német nyelven kívül pl. magyarul is tudott volna. Egy szállóban laktunk és az estét rendszeresen együtt töltöttük. A Viktor Emánuel-térre igyekeztünk térzenét hallgatni s egyszerre csak félre kellett állnunk egy kiabálva rohanó subanczcsapat elől. Utána nézvé a lármás hadnak, jóízűt neveltünk. Egy esti lapnak azon friss példányait röpitették szélylyel a városban, tele tödből kiabálva: *Fiera Mosca! Fiera Mosca!* (Elmés legyecské.) Még később is el-elneveltük magunkat, ha eszünkbe jutott a csatakiáltásszerű *Fiera Mosca!* Vagy mikor pár óra múlva meg egy másik csoport rikkanccsal szaladozta be az utcákat, a rövidebb *Sera-t* kiabálva, a kik tehát a „*Corriere della Sera*” cz. milánói lapnak akkor érkezett példányait hordták szét.

Az olasz városokat járva, az ilyen és hasonló tapasztalatok után önkénytelenül is összehasonlítva az ember a mi zsurnalisztikánkat az olaszokéval. Az utóbbi óriási versenyt fejt ki és így számra nézve sokkal felülmúlja a miénket. Tömérdek kisebb nagyobb, legtöbbször négy oldalos újságok jelennek meg naponta minden nagyobb városban, a mi annak az egészséges versenynek az eredménye, melyben „Itália száz városa” (*Cento Città d' Italia*) testvéri szeretettel ölelkezik össze. Minden újság öt-hat hasábjában, sűrű nyomással, hosszabb-rövidebb cikkekben úgy a helyi, mint az országos és külföldi nevezetesebb eseményekről beszámol olvasóinak. A politikát csaknem mindnyájan egyenlő hazafias szellemben kezelik. Kivétel a milánói és római szocialista lapok: meg a Vatikán lapja, az *Osservatore Romano*, (Római Figyelő.) Ez utóbbi eltekintve kivételes egyházi pártállásától, egyike a legnagyobb és legelőkelőbb olasz lapoknak. Csak persze azzal le kell számolnia az olvasónak, hogy e lap homlokát a pápai czimer díszíti. Előtte van az 1901. aug. 21-iki száma. Rövid, bevezető cikke a német vámtarifajavaslat tárgyalásának esélyeit mérlegeli. A valódi cicerós vezércikkének tartalmát azonban már a címe is elárulja: „*Vecchi motivi anticlericali*.” (Régi papság ellenes motívumok) Tényleg az olasz félhivatalossal a *Tribuna*-val pöröl, a Franciaországból kiltott jezsuiták befogadása érdekében, imigy végezvén: „Val piu la pace dell' anima che tutte le ricchezze e la gloria di Salomone” (Többet ér a lélek békéje, mint Salamon összes gazdagsága és dicsősége.) A *Tribuna* mit feleltetett erre mást, mint hogy könnyű így megvetni a gazdagságot a vati-

kán sok millióra menő évi jövedelmének árnyékában.

A Rómában megjelenő szocialista lap, az „*Avanti*” (Előre) is a szocialista eszmék és érdekek bőséges szolgálata mellett, a külföldi és hazai politikai és társadalmi viszonyok felől is eléggé tájékoztatja olvasóit.

Mindezek az újságok, valamint a kisebb-nagyobb városok helyi lapjai, a milánói *Corriere della Sera*-tól le az apró *Gazzetta Ferrarése* ig legtöbbször egy-egy íven, négy oldalon jelennek meg és áruk általában egy soldo (= 5 centesimo, 4–5 fillér.) És ezt a legtöbb ember naponta kiadja; sok többszörösen is, mert a valamire való olasz szeret tájékozódni a világ folyása felől és a napjában többször, s az este megjelenő lapokat is megveszi.

A vasuti állomásokon az említett lapokon kívül még a római *Patria*, a milánói *L'Italia del popolo*, *Il Secolo* és *Il tempo* a demokraták lapja, a firenzei *La Nazione*, a torinói *Stampa*, a genovai *Il Secolo XIX.*, a vенеzei *Gazzetta di Venezia* stb. kapósak.

Külföldi lapokat Olaszországban — mint már említettem, — csak egyes nagyobb városok vagy vasuti állomások újságárúitánál találhatunk. Az olaszok a külföldi lapokat csak a külföldiek számára tartják, egy-két francziát, angolt, németet. Ők magok nem olvassák azokat, sőt a német lapokat erősen gyűlölik is, részint a gót betűért, részint azért, mivel azok a németektől származnak. Oly általános ott a németek elleni ellenszenv, mondhatni gyűlölet, hogy ezen általános, közös érzelem alapján bármikor talpraállítható egy táborban az egész olasz nemzet.

Hogy ez az olasz hazafias együttérzés, nemzeti öntudat fejlesztette-e ki a hasonlóan önérzetes, hazafias olasz zsurnalisztikát, vagy ez is viszont hozzájárult amannak a növeléséhez és megerősítéséhez? Bajosan lehetne eldönteni. De nekem úgy látszik, hogy az olasz nemzetnek öntudatra ébredése. másszóval nemzeti önérzete, mely a múlt században az „*Unita Italia*” t létrehozta az a pálna, a mely a Lombardiában és Toscanában századokon át tobzódo, szerencsétlen osztrákuralomnak zsarnoki nyomása alatt izmosodott meg és nőtt magasra.

Eszembe jut ez alkalommal egy epizód Rómában való tartózkodásom idejéből. Egy magyar egyetemi tanárral és nejevel már második napja jártuk az örök város nevezetesebb helyeit. A Lateran-templomból kijövet társaim a tér egyik oldalában épült *szent lépcsőt* (Scala santa) kívánták megtekinteni. Én már pár nappal előbb megnéztem azt, tehát kint maradtam. Persze, hogy az ott levő olasz házaló tüstént nekem esett, sorra mutogatva az ismert, olesó mozaik-tárgyakat. Miután nem vettem semmit, előlépett a társa és nyájasan megkínált a kalauzálással, sebtiben már is magyarázgatván a *szent lépcső* keletkezésének történetét. Cicerone volt. Leintettem a signore-t, hogy én azt már tegnapelőtt úgy is láttam és tudom az egész történetét. Minthogy azonban a téren rajtam kívül más idegen nem mutatkozott, az olasz fecsegő természete egyet fordított a dolgon. Beszédemen ugyanis azonnal észrevette, hogy nem nagyon vagyok otthonos a folyékony olasz társalgásban; megkérdezte tehát, beszél-e francziául?

Kaptam az alkalmon s elmondtam aztán neki, hogy én megnéztem ugyan a *szent lépcsőt*, de annak csodátevő erejében ugyan nem hiszek, mert hiszen én eretnek vagyok kálvinista. Erre ismét előlépett a házaló, egy természetes, piros-barna arcú, göndörhajú talián, mondván:

— Ah si, Signor! Anche querto Signore é un eretico! (Ah igen uram! Ez az ur is eretnek!)

Éppen kérdezni akartam, hogy minő protestáns felekezetbeli lehet ez az ember, mikor a talján, szótlan gondolkozásomat arra magyarázva, hogy talán nem értettem meg előbbi szavait, a ciceronére mutatva, nyomatékosan tette hozzá:

— Ebreo! Giuda!

Erre meglepetve fordultam eretnek-társamhoz s németül kérdeztem:

— Also Sie sprechen deutsch, mein Herr?

A mire meg ő bámult el, zavarba lévén hogy mit, vagy mint feleljen: úgy látszott, hogy nem értette kérdésemet. Tehát újra francziául kértem:

— Probablement, vous parlez allemand, monsieur, n' est ce pas?

— Oh nem, uram! — felelt hirtelenséggel — én beszélek olaszul, francziául, spanyolul, egy keveset angolul is... *ma tedesco no!* — fejezte be nyomatékosan olaszul.

Ez a dolog nekem elég különösnek tűnt föl a hazai viszonyok megszokása folytán majdnem hihetetlennek. És amint elnéztem a francziás, hegyes szakállú cicerone sovány, őszinte ábrázatát, majd mellette a marciális olasznak kerek, borotvált arcán játszó tréfás-gunyos mosolyt, nem tudtam és most sem tudom eldönteni, hogy valót mondott-e a Cicerone? Avagy a megtermett, vérbeli olaszra vetett, szinte felénk oldalpillantásából azt kellett-e értenem, hogy tud biz' ő németül de az ilyen sóviniszta olasz előtt nem tanácsos ebbeli tudományával kérkedni sőt ellenkezőleg, nagyonis ajánlatos azt eltagadni hogy legalább is görbén ne nézzenek rá honfittársai.

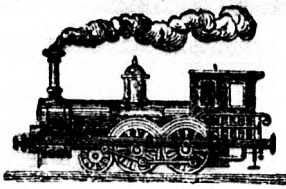
Ime, azt hiszem, ez az egyszerű észlelet is rávezet a nyitjára annak a ténynek, hogy miért nem nyomtatnak Olaszországban, még annak fővárosában, Rómában sem német újságokat, úgy miként nálunk! És hogy miért nem látni ott német lapokat, folyóiratokat sem özönével, miként nálunk. Sőt, hogy miért nem kapni ott ilyeneket még kívánságból sem?

Az olasz nép, az olasz nemzet egyetért abban, valóban egygyé forrott abban az eszmében, hogy nekik az olasz nyelv, az olasz műveltség a legjobb a legszebb és tökéletesen elegendő is.

Az ilyen tapasztalatok után sokszor eltűnök azon, hogy ugyan mikor érzük el, vagy hogy egyáltalán el érzük-e valaha a német nyelv kultuszának kiszorítását hazánk társadalmi életéből? És hogy mikor emelkedik föl a magyar társadalom a hazai nyelv, a honi műveltség megbecsülésére, a magyar szellem iránt való ama hódoló tiszteletre és rajongó lelkesedésre, a melyre más nemzetek már régóta eljutottak és a melynek köszönik nemzeti öntudatuk megerősödését, a mely nemcsak nemzeti és állami fennmaradásunknak legszilárdabb alapköve, hanem jelenlegi és jövőnk nagyságunknak is biztos záloga.

Kiss Lajos.

VASUTI MENETREND.

Érvényes október hó 1-től.

A vonatok érkezése Miskolcra.

Éjjeli	Délelőtti	Délután	Este	Óra	Perccel	A vonat neve	Honnan?
12	6	12	6	20		sz. v.	Kassa
12	6	12	7	30		sz. v.	Ujhely
1	6	12	8	26		sz. v.	Budapest
1	7	1	8	58		sz. v.	Kassa
3	10	1	10			sz. v.	Budapest
	6	12	6	05		v. v.	Budapest
	6	12	7	32		T.sz. v.	Porró-Enes
	6	12	8	12		T.sz. v.	Szerencs
	7	1	9	25		T.sz. v.	Bánréve göm. p. u.
	7	1	9	59		v. v.	Torna göm. p. u.
	9	1	9	16		sz. v.	Bánréve, Dobsina
	9	1	9	25		gy. v.	Ujhely
	9	1	9	31		gy. v.	Kassa
	10	1	10	48		gy. v.	Budapest
	12	1	6	27		sz. v.	Debreczen
	12	1	7	40		sz. v.	Budapest
	1	1	8	32		sz. v.	Fülek göm. p. u.
	1	1	8	18		sz. v.	Budapest
	2	1	8	56		sz. v.	Ujhely
	3	1	9	16		sz. v.	Kassa
	5	1	9	42		gy. v.	Kassa
	5	1	9	52		gy. v.	Ujhely
	5	1	10	50		sz. v.	Fülek göm. p. u.
	6	1	6	20		gy. v.	Budapest
	7	1	7	43		v. v.	Torna göm. p. u.
	8	1	8	51		thv. sz.	F.-Abonyból (új vonat)
	10	1	10	16		sz. v.	Fülek göm. p. u.

A vonatok indulása Miskolcra.

Éjjeli	Délelőtti	Délután	Este	Óra	Perccel	A vonat neve	Hová
1	7	12	6			sz. v.	Budapest
2	6	1	6	15		sz. v.	Kassa
2	6	1	7	42		sz. v.	Budapest
3	6	1	8	24		sz. v.	Ujhely, Debreczen
3	6	1	8	37		sz. v.	Bánréve göm. p. u.
3	6	1	9	45		sz. v.	Kassa
	7	1	6	23		thv. sz.	F.-Abony (új vonat)
	6	1	7	29		v. v.	Torna göm. p. u.
	6	1	7	46		sz. v.	Fülek
	9	1	8	38		gy. v.	Budapest
	11	1	9	06		sz. v.	Fülek göm. p. u.
	10	1	9	55		gy. v.	Ujhely
	11	1	10	02		gy. v.	Kassa
	12	1	6	45		v. v.	Budapest
	1	1	7	02		sz. v.	Kassa
	1	1	7	37		v. v.	Torna göm. p. u.
	1	1	8	54		sz. v.	Ujhely
	3	1	8	11		sz. v.	Budapest
	3	1	8	26		sz. v.	Fülek göm. p. u.
	3	1	8	31		sz. v.	Budapest
	3	1	9	53		sz. v.	Debreczen
	6	1	6	02		gy. v.	Budapest
	6	1	7	30		gy. v.	Ujhely
	6	1	7	37		gy. v.	Kassa
	6	1	8	57		sz. v.	Fülek göm. p. u.

17521. tk. 902.

Árverési hirdetményi kivonat.

A miskolci kir. tvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Miskolci takarékegyesület végrehajtható Gál Ferencz és társai végrehajtást szenvedett elleni 290 korona követelés és jár. iránti ügyében az árverést a miskolci kir. törvényszék területén levő: a miskolci 7008. számú tjkvben A + 1. rsz., 2879/2890/a hrsz. alatt foglalt 9. uszu, a Tizenháromváros-utczában levő házra és házhelyre 627 korona ezennel megállapított kikiáltási árrban elrendelte, hogy a fenti megjelölt ingatlan az 1903. évi márczius hó 20. napjának d. e. 9 órajakor ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében megtartandó árverésen a kikiáltási áron alul is eladatni fog. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát a kiküldött kezéhez letenni.

Kelt Miskolczon, 1902. decz. hó 18-án.

A kir. tvszék mint tkvi hatóság.

Hekkel, kir. tvszéki bíró.

Hirdetések

jutányos áron felvételnek

A SZABADSÁG

kiadóhivatalában
Széchenyi-u. 34.

Csak azon készítményeim valódiak, melyek védjeggyel vannak ellátva.

RÁCZ JENŐ gyógyszerésznél

MISKOLCZON,

„AZ ARANY SZARVASHOZ“ ezimzett gyógyszerertárában

kaphatók 15 év óta közkedveltségnek örvendő alant elősorolt saját készítményei:

- Iris virágarczenőcs.** Számos hölgy áldja jó hatását — szeplő és májfolt ellen. arcz- és kézbőrnök selyempuha-ágot ad, teljesen ártalmatlan szer, az arczot a redőktől késő korig megóvjá, egy tégló 1 kor. Hozzá Iris balszam szappan, 1 db. ára 70 fill. Hozzá Vénus arczpor, fehér, rózsá és eröm színekben, 1 kis doboz 90 fill., nagy 1 kor. 60 fill.
- Pyrethro Salicyl szájjessentia** néhány cseppel egyszeri szájjölesönöz, a fogak romlását gátolja és a fogínyt erősíti, — 1 kis üveg 70 fillér. — 1 nagy üveg ára 1 korona 20 fillér. Hozzá (Pyrethro) növény fogpor, mely a fogakat desiniciálja és fehérre takarítja. — Oly esetekben, hol ezen szájjessentia nem használták és fogfájás van, ajánlatik a kitünő jó hatású (Pyrethro) sveiozi fogcsepp. 1 üveg ára 50 fillér.
- Hajerősítő (balszam) essentia.** Dr. Hebra híres bécsi egyetemi tanár előírása szerint készítő a hajhullást és fejbőrropásodást meggátolja, valamint egyéb fejbőrbetegségtől megóv és kollemes illatánál fogva szívesen alkalmaztatik. 1 üveg ára 1 korona 20 fillér.
- Rácz Jenő keleti „Balszam bajuszpedróje“** soha meg nem meg nem avasodó, zsírmentes balszamokból készítő, igen kollemes illatu, minden bajuszszinhez alkalmazható. 1 kis doboz ára 30 fillér. 1 nagy doboz 50 fillér.
- Cannabin** (tyukszombalszam), biztos hatású és legkényelmesebben alkalmazható szer a tyukszemek és bőrkeményedések és sömörök kiirtására. 1 üveg ára 70 fillér.

- Forgalomban van és közmegelégedéssel használják a
- Lábizzadás ellen** Salicyl Dermassant port. 1 doboz ára 1 korona.
 - Szőrvesztőnek** Depillatoriumot. 1 üveg 1 korona.
 - Rüh (űhatka ellen)** Naphtol kenőcs. 1 kis tégló 1 korona, — nagy 3 korona.
 - Köszvény ellen** I—II. számú Tengeri köszvény olaj, 1 üveg ára 1 k.

Ugy az elősorolt, mint egyéb készítményeimhez utasítás mellékelve van; kívánatra részletes árjegyzők utasításokkal megküldetik Csak azon készítmények valódiak, melyek fenti védjeggyel vannak ellátva. A drága külföldi hasonzereket, úgy monnyiségileg, mint minőségileg és olcsóságukkal fölülmulják; ugy, hogy általános házi szerek gyánánt legjobban alkalmazhatók.

Főraktár: Budapesten **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerertára, Király-utczá 12. szám.

Rendelési czim: **Rácz Jenő** gyógyszerész Miskolczon.

Utazásoktól tessenek óvakodni.

Remekirók
Képes
Könyvtára

Remekirók
Képes
Könyvtára

Remekirók
Képes
Könyvtára

Remekirók
Képes
Könyvtára

A MAGYAR és a VILÁGIRODALOM KINGSESHÁZA

a klasszikusok első és egyetlen magyar nyelvű *szövegképes* kiadása.

szerkesztője Radó A. a kiváló író *Kiadója* LAMPEL R.

(Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkeresek. Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

ötven diszes kötet, a klasszikusok arany dombornyomásu arcképével.

évente legalább 6 kötetes sorozatokban jelenik meg.

bevezetéseit a legjelesebb magyar írók és esztétikusok készítik.

Bevezetéseinck szerzői: *Abrányi E., Alexander B., Ambrus Z., Angyal D., Bánóczy J., Balassa J., Beöthy Zolt., Dócsi L. báró, Endrődi S., Ferenczi Z., Harasszi Gy., Hegedüs L., Hevesi S., Ignóus, Junius (Zilahy K. Béla), Kossuth F., Mikszáth K., Négyses L., Palágyi M., Radó A., Rákosi J., Riedl Frigyes, Szász K., Váczy J., Váradi A.*

művészeti vezetője Hegedüs László festőművész.

illusztráló művészgárdája a magyar festőművészek legjobbjai, közel félezer egész oldalas eredeti illusztrációval gazdagítja a gyűjteményt.

elsőrangu külföldi művészek remek illusztrációinak egyedül jogosított reprodukcióit közli.

illusztráló magyar művészei: *Benczur Gy., Bihari Sándor, Csók I., Eder Gy., Feszty A., Garay A., Gergely L., Hári Gy., Hegedüs L., Jászai J., Jendrassik J., Karlovský B., Lotz K., Márk L., Mihálik D., Nagy Zs., Neogrády A., Olgyai F., Réthi L., Stein J., Székely B., Szlányi L., Telegdy L., Tull O., Udvary G., Vágó Pál, Wagner S. és Zichy M.*

első tizennég köteté már megjelent.

I—II. köteté: Petőfi S. összes költem. Bevezette: *Ferenczi Z.*, Neogrády A., Telegdy L. és Tull Ö. képeivel.

III—IV. köteté: Kisfaludy S. összes költeményei. Bevezette: *Junius*, Neogrády Antal, Réthy Lajos, Telegdy László és Tull Ödön képeivel.

V. köteté: Shakspeare Remekéi I. Coriolanus, Othello, Rómeo és Julia. Bevezette: *Alexander B.* Gilbert angol művész képeivel.

VI. köteté: Moliére Remekéi I. A fősvény. Dandin Gy. A kényeskedők. Botcsinálta doktor. Bevezette: *Harasszi Gyula*. Kiváló francia művészek és Gergely Imre magyar festőművész képeivel.

VII. köteté: Tóth K. válog. költeményei. Bevezette: *Endrődi S.*, Neogrády A., Telegdy L. és Tull Ö. képeivel.

VIII. köteté: Berzsenyi Dániel munkái. Sajtó alá rendezte: *Bánóczy József*. Bevezette: *Váczy János*. Gergely Imre, Mihálik D., Szlányi L., Telegdy L. és Tull Ö. képeivel.

IX. köteté: Madách I. válog. munkái. Bevezette *Palágyi Menyhért*, Zichy Mihály illusztrációival.

X. köteté: Kossuth L. válog. munkái. Bevezette és sajtó alá rendezte *Kossuth F.* Rajzokkal és arcképekkel.

XI. köteté: Homeros Iliásza. Fordította és bevezette *Kemenes (Kempf) József*. Preller világhírű illusztrációival.

XII. köteté: Schiller költeményei. Fordította és bevezette *Dócsi Lajos*. Benczur Gyula, Lotz Károly, Wagner Sándor és számos külföldi festőművész illusztrációival.

XIII. köteté: Tóth Ede munkái. Bevezette *Garay Ákos* festőművész képeivel.

XIV. köteté: Kisfaludy K. munkái I. Sajtó alá rendezte és bevezette *Bánóczy József*. Eder Gyula, Hegedüs László, Neogrády Antal, Stein János, Szlányi Lajos és Tull Ö. képeivel.

egyes köteté külön-külön is kaphatók

6 korona bolti áron, a IX. és X. kötet kivételével.

első tizennég köteté 3968 oldal (873 iv) és 255 művészi illusztráció. A legolcsóbb és legértékesebb házi könyvtár és házi képtár. Ötven vaskos kötet. Ára diszkótésben 250 kor. Megrendelhető csekély részletfizetésre a **Lampel-Wodianer-féle**

és bármely más könyvkereskedésben. Megrendelésnél pontosan kikötendő a klasszikusok első magyar szövegképes kiadása.